

הכרעה של דו"ח ועדת כהן - הסיבה שבגללה ביג"י סירב להראותו

מה רוצים לממש?

התרחבות מסוכנת זו של מעגל ההאשמות שגרפה לתוכה את דויד בן-גוריון עצמו, מסבירה תופעה מוזרה. בעוד מאחורי הקלעים התנהל מאבק לחיים ולמות על מפא"י, החלו דוברי פרס לנהל מערכה מתוכננת, בעתונות ובראיון, להמטט השיבות הפרשה בעיני הציבור.

הדובר העיקרי של פרס, איש הארץ שבתאי סבת, פירסם בעתונות סילטון בו הפך את כל הפרשה לנושא לשיחת-בטלנים יושבי-קרנות. וכאשר הופיע דויד בן-גוריון עצמו בפתיחת הכנסת, התעלם לחלוטין מהפרשה המסעירה ביותר בתולדות המדינה, שיעמם תחת זאת את החכמים בגיבוש של מליצות נבובות על ההיסטוריה של עם ישראל, על ערכם היחסי של האדם והמכונה ועל העולם המשתנה בתמורות העתים.

יחד עם המעטה זו של השיבות הפרשה ניסו סוכני פרס להחזיר רעיון נוסף לתודעת הציבור: שלבון מביא רעה למדינה בהעלותו פרשה אישית לחלוטין, חסרת השיבות לאומית, שאפשר היה לדון בה בשקט בחדרי-חדרים. דעה זו הובעה במכתבים למערכת בנוסח אחיד, שהציפו באורח מזור את מערכות העתונים המבטאים את קו פרס.

אילו נתקבלה דעה זו עלידי הציבור הנאור, היתה זו מכה מוחצת לדמוקרטיה הישראלית. כי השבוע שוב לא נשאר ספק שפרשת לבון אינה לא אישית ולא משנית. היא גונעת לעצם ההכרעה בין דמוקרטיה פארלמנטרית לבין דיקטטורה מוסחית של קבוצת המנהלים.

מהלומה מבפנים

תבוסה הראשונה שנחל דויד בן-גוריון במערכתו זו הונחלה עליו דהקא מצד חבריו למפלגה. אחרי שבמשך שלושה שבועות חזר והדגיש כי אין זה מתפקידה של מפא"י לדון בפרשת לבון, יום בן-גוריון דיון מפלגתי בזמירות ובמרכז מפא"י, שכל מטרתו - לסכל את הטיפול הממלכתי בפרשה.

כאשר התכנסה מזכירות מפא"י, בהעדרו של לבון (שנשאר גם הפעם נאמן לגוהגו, מזה חמש שנים, לא להשתתף בשום ישיבה בה נוכח שמעון פרס) היה על ראשי המפלגה להתחיל איך לטפל בהמשך העניין. הרוב הגדול התייצב נגד בן-גוריון, צידד בהמשך הדיון בהצעת החוק והבטחון - בה נמצאים נאמני בן-גוריון במיעוט מבוטל. כאן התפתח קרב כמעט היתולי. הרוב החליט שהדיון ימשך „במוסדות ממלכתיים“. בן-גוריון היה מעוניין להוסיף את המילה „שיפוטיים“ - למרות שלכל הדעות, המוסדות הממלכתיים כוללים את המוסדות השיפוטיים. על טעות בלשנית זו, שהיתה בעלת תוכן פוליטי עמוק, התפתח קרב שהתגלגל בין מוסדות מפא"י, והגיע לשיאו במחיקת המונחים הממלכתיים והשיפוטיים גם יחד.

לבסוף, הסתפקה מפא"י בקביעה שהעניין לא יבורר במוסדות המפלגה, ובתפילה ששר האוצר לוי אשכול יצליח איך שהוא להשכיח שלום בית.

ההיערכות במפא"י מנעה מראש את התגשמות תיקחת אלו. שום דבר לא היה יותר כוזב מאשר התמונה הפשטנית של שתי סיעות יריבות הנאבקות על השלטון בתוך מפא"י. למעשה, התמודדו בינן לבין עצמן עשרות סיעות, שהתחברו יחד באופן ספונטאני, ללא סדר קבוע. בעוד שלבון עצמו היה מוכן להסתפק בהודעת-סיכום המשהרת אותו, מתוך הנחה שפרס כבר הרוס בעיני המפלגה והציבור, מנעו דהקא שאר אויבי פרס סיום פשרני כזה. נוצרה קואליציה של אנשים שנדפקו בתקופות שונות על-ידי בן-גוריון ונערייו: זלמן ארן שסולק ממשרד-החינוך, עמי אסף שנדחק הצידה על ידי אבא אבן, יונה כסה, שולק ממזכירות המפלגה על-ידי מינויו של גיורא יוספטל (כיום בן-ביתו של פרס); פנחס ספיר, השונא את פרס עוד מימי היותו קודמו בתפקיד מנהל המשרד הבטחון.

קל היה למנוע פשרה, כי דויד בן-גוריון עצמו התנגד לה בכל כוחו. הוא הבין כי פשרה בשלב זה פירושה נצחון של לבון וחיסולו של פרס. אחרי התקפתו החריפה של לבון עליו, לא יכול היה להשאירו במקומו מבלי לערער את שלטון היחיד שלו. ביג"י גם לא היה מסוגל לסלוח ללבון את שבירת האגדה של מערכת הבטחון הטהורה, המוסרית והנקיה מכל רבב, יצירת-כפיו בת-האלמות של האחד בדורו. חיסולו של לבון הפך לגביו מטרה עליונה.

כך נוצר מצב שבעוד שרוב הציבור היה משוכנע כי לבון הוא היוזם את ניפוח

שר-הדתות בפועל - על מה הוא מחכה?

בשבוע החמישי של פרשת לבון נסלו כל המסכות. במרכז המאבק עמד האיום הגס של דויד בן-גוריון לשתק את ממשלת ישראל בצורה שתשליך את המדינה לתוך אנרכיה מחושבת ומתוכננת, ממנה לא יהיה מנוס אלא באמצעות דיקטטורה. משך חמישה ימים דיברו גדולי המדינה בלחש על נפילת הממשלה. תחילה נקבעה שעת-האפס ליום הראשון השבוע; אחר-כך ליום שלישי. התוכנית שהוצעה לבן-גוריון לפני שבועיים, ואשר העולם הזה (1203) חשף אותה לעיני הציבור, הוצאה עתה לפועל. בן-גוריון העמיד את מפלגתו ואת שותפיו בפני הבחירה לצייט לו, או לעמוד בפני מצב של תהיירוהוה.

גם דעת-הקהל העולמית החלה להתעורר לחומרת הפרשה הישראלית.

להעלמה והטישטוש מצד הגורמים הכפוסים לשמעון פרס.

האוזטימטום של ביג"י

רישותיו של דויד בן-גוריון הצטרפו לתוכנית ברורה לחיסול פרשת לבון יחד עם לבון עצמו:

- התייצבות מפא"י כולה מאחוריו ללא כל תנאי - דבר שפירושו היה סילוק לבון מעמדתו בהסתדרות וחיסולו הפוליטי.
- הפסקת הדיון בפרשה, בוועדת החוק והבטחון.
- מניעת העלאתה של הפרשה במליאת הכנסת.
- טישטוש כל עיקבות הפרשה על-ידי מינוי ועדה „שיפוטית“ חדשה, בצורה שתבטיח מראש את סיהורם המלא של בן-גוריון וכל עוזריו.
- לא במקרה השתמש בן-גוריון השבוע במילה שאונטאן - היינו חסיסה, בצרפתית - כשדיבר על העונם הזה ויריבויו האחרים. מילה זו עמדה לנגד עיניו בגלל סיבה פשוטה: אותו רגע כבר היה מגוי וגמור עמו לבצע את מעשה הסחיטה הגדול ביותר בתולדות המדינה.

עצם עובדה זאת גילה את אופיה האמיתי של פרשת לבון. בהטילו את כל כובד מישקלו על כך האמוניים, עד כדי סיכון המשטר במדינה, הוכיח בן-גוריון לעיני-כל כי אין המדובר כאן בפרשה צדדית ובגורלם של כמה קצינים קטנים או בכירים. אדם מסוגל לפעול כך רק כאשר הוא מגן על קיומו האישי.

האשמה הסנסציונית ביותר בכל פרשת לבון, הושמעה השבוע בפעם הראשונה בחדרי-חדרים. האשמה: לבון סולק ממשרד הבטחון, באמצעות היוזמים ועדויות השקר, לא רק כדי לאפשר את החזרת בן-גוריון משדה-בוקר, ולא רק כדי למנוע בעד לבון לפגוע באינטרסים של ראשי מערכת הבטחון, אלא כדי לטשטש את העובדה שדויד בן-גוריון עצמו הוא האיש שנתן את ההוראה לביצוע הפעולה המכונה „הענין הבישי“. רמו לכך הושמע בגלוי כאשר טען לבון, בשבוע שעבר, כי בימי העורו ממשרד הבטחון היה בן-גוריון מופיע שם ומכנס ישיבות של ראשי הבטחון מאחורי גבו של השר. ישיבות דומות נערכו בשדה-בוקר.

● פרס עצמו לא הכחיש השבוע את קיומם הישיבה אותה הזכיר לבון בוועדת החוק והבטחון. טען בעדותו בפני ועדה זו כי בן-גוריון חזמן לגמרי במקרה, כי ברגע שהגיע מנהל משרד האוצר, פנחס ספיר, והחל דיון בתצייב המשרד, קם בן-גוריון ועזב את החדר.

פנחס לבון-האם יתנהל המאבק עד הסוף?